

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	7
KISALTMALAR.....	13
I. İNSAN, TOPLUM VE HUKUK	15
A. Toplumsal Bir Varlık Olarak İnsan.....	15
B. Toplumsal Hayatı Düzenleyen Kurallar.....	18
1. Ahlak kuralları	19
2. Din kuralları	21
3. Örf ve adet kuralları.....	22
4. Görgü kuralları.....	24
5. Hukuk kuralları.....	24
II. HUKUK KURALLARININ KAYNAKLARI	29
A. Hukukun Maddi Kaynakları	29
1. Coğrafi Konum, İklim ve Demografi	30
2. Ekonomi, Bilim ve Teknoloji.....	33
a. Ekonomi.....	33
b. Bilim ve Teknoloji	34
3. Din.....	36
4. Siyasi İdeolojiler.....	40
B. Hukukun Şekli Kaynakları	42
1. Hukukun Yazılı Olmayan Şekli Kaynağı: Örf ve Adet Kuralları	42
2. Hukukun Yazılı Şekli Kaynağı Olarak Uluslararası Sözleşmeler.....	45
3. Hukukun Yardımcı Kaynakları	53
a. Mahkeme Kararları.....	54
b. Bilimsel Görüşler	57
III. HUKUK KURALLARININ ÇEŞİTLERİ	61
A. Emredici Hukuk Kuralları	61
B. Yetki Verici Hukuk Kuralları.....	63

C.	Tanımlayıcı Hukuk Kuralları	64
D.	Tamamlayıcı Hukuk Kuralları	65
E.	Yorumlayıcı Hukuk Kuralları.....	66
IV.	HİYERARŞİ KAVRAMI VE NÖRMLAR HİYERARŞİSİ.....	69
A.	Hiyerarşi Sözcüğünün Kökeni, Anlamı ve Türk Hukukunda Kullanımı.....	69
B.	Normlar Hiyerarşisi	71
1.	Hans Kelsen'in Normlar Hiyerarşisi Kuramı.....	71
2.	Türk Hukuku Sisteminde Normlar Hiyerarşisi	73
V.	ŞEKİLİ KAYNAKLARIN ÇATIŞMASI VE ÇATIŞMANIN ÇÖZÜMÜ.....	79
A.	Açık Bir Hüküm Varsa	79
B.	Açık Bir Hüküm Yoksa	81
1.	Üst Kanun İlkesi	81
2.	Lehe Kanun İlkesi	83
3.	Sonraki Kanun İlkesi	84
4.	Özel Kanun İlkesi	86
VI.	HUKUKUN OLMAZSA OLMAZ (SİNE QUA NON) KABULÜ: İRADE HÜRRİYETİ	89
VII.	MÜEYYİDE	97
A.	Toplumsal Düzen Kurallarının İhlalinde Ortaya Çıkan Müeyyide.....	97
B.	Müeyyidenin İşlevi	98
C.	Düzeltici ve Cezalandırıcı Müeyyide Ayrımı.....	99
D.	İnsan Haklarına Dayanan Demokratik Sistemlerde Müeyyidenin Nitelikleri	102
E.	Toplumsal Hayatı Düzenleyen Kuralların Uyuşması ve Çatışması Durumunda Ortaya Çıkan Müeyyide.....	103
VIII.	HUKUK KURALLARININ YER VE KİŞİ BAKIMINDAN UYGULANMASI.....	107
A.	Ülkesellik (Mülkîlik)	108
B.	Ülkesellik İlkesinin İstisnaları.....	109
IX.	HUKUK KURALLARININ ZAMAN BAKIMINDAN UYGULANMASI.....	111
A.	Hukuk Kurallarının Yürürlüğe Girişi.....	111
B.	Hukuk Kurallarının Yürürlükten Kalkması.....	114
1.	Hiçbir İşleme Gerek Olmaksızın (Kendiliğinden) Yürürlükten Kalkma.....	114
2.	İlga yoluyla Yürürlükten Kalkma	115

3.	Yargı Kararıyla Yürürlükten Kalkma	116
C.	Hukuk Kurallarının Geçmişe Yürümemesi/Etkili Olmaması İlkesi (Derhal Uygulama İlkesi) ve İstisnaları	118
1.	Derhal Uygulama İlkesi	118
a.	Hukuk kuralları ilke olarak yürürlüğe girdikten sonraki olay, durum, eylem, işlem ve ilişkilere uygulanır	118
b.	Yargılama hukukunda kural olarak derhal uygulama ilkesi geçerlidir	121
c.	Hukuk kurallarının geçmişe yürümemesinin özel bir görünümü: "Kanunsuz suç ve ceza olmaz" ilkesi	122
2.	Geçmişe Yürümeme İlkesinin İstisnaları	123
a.	Adli, idari ve disiplin cezalarına ilişkin lehe düzenlemeler	124
b.	Kural koyucunun takdir yetkisi ile geçmişe yürütme:	125
c.	Kağıt Üzerinde Bir İstisna: Kamu düzeni ve genel ahlak ilişkin kurallar ile emredici hukuk kurallarının hakim tarafından geçmişe yürütülmesi	127
D.	Metrukiyet: Kağıt Üzerindeki Hukuk Kuralları	128
X.	HUKUK KURALLARININ YORUMU	131
A.	Yorum Çeşitleri	131
B.	Yorumun Niteliği	134
1.	Geniş Yorum	134
2.	Dar yorum	135
3.	Genişletici Yorumla Karıştırılan Bir Akıl Yürütme Biçimi: Kıyas	139
C.	Yorum Yöntemleri	142
1.	Lafzi (Sözel, Söze Göre, Deneyimsel) Yorum Yöntemi	142
2.	Tarihsel Yorum Yöntemi	144
3.	Sistematik Yorum Yöntemi	146
4.	Kavramcı Yorum Yöntemi	147
5.	Amaçsal (Gai, Teleolojik) Yorum Yöntemi	147
6.	Menfaatler İctihadı Yöntemi	150
7.	Dinamik ve Gelişimci Yorum Yöntemi	150
D.	Bazı Temel Yorum İlkeleri ve Bu İlkelerin Hukukta Kullanılması	152
1.	Sıfat-1 Arızada Aslolan Ademdir (Arizî sıfatlarda asıl olan, yok olduğudur)	152
a.	Beyyine hilaf-1 aslı ispat içindir (Sıfat-1 Asliyenin Değil, Sıfat-1 Arızanın Varlığı İspata Muhtaçtır)	153

b.	Beraet-i zimmet asıldır (hak ve borçtan uzak olmak asıldır)	154
c.	Masumiyet karinesi	155
3.	Evleviyet/Öncelik (Argumentum a fortiori)	155
4.	Aksi ile Kanıt (Argumentum a contrario)	156
XI.	HAKİMİN KURAL KOYMA YETKİSİ	157
XII.	HAKİMİN TAKDİR YETKİSİ	161
1.	Hakime Takdir Yetkisinin Açıkça Verilmesi	161
2.	Hakimin Takdir Yetkisinin Kuralda Kullanılan İfadelerden veya Metnin Kaleme Alınış Biçiminden Anlaşılması	162
XIII.	HUKUKUN FARKLI ANLAMLARI	165
A.	Hukuk Sözcüğünün Etimolojik Kökeni ve Anlamı	165
B.	Hukuk Sözcüğünün Terim Anlamı	165
C.	Doğal (Tabii) Hukuk Kavramı	166
D.	Pozitif Hukuk Kavramı	168
XIV.	KANUNLAŞTIRMA	171
A.	Terminoloji	171
B.	Kodifikasyon (Tedvin) Örnekleri	171
C.	Türkiye’de Kanunlaştırma (Tedvin ve Taknin)	173
D.	Kanunlaştırma Yöntemleri	175
E.	Taknine Sayısal Bir Bakış	176
XV.	HUKUK SİSTEMLERİ	179
A.	Kıta Avrupası (Continental Law) Hukuk Sistemi	179
B.	Anglo-Sakson Hukuk Sistemi (Common Law)	180
XVI.	KAMU HUKUKU VE ÖZEL HUKUK AYRIMI	183
XVII.	GÜÇLER AYRILIĞI İLKESİ VE ÇAĞDAŞ YORUMU: DENETLEME VE DENGEMELEME	187
XVIII.	DENETLEME VE DENGEMENİN ZORUNLU KOŞULU: YARGININ BAĞIMSIZLIĞI VE TARAFSIZLIĞI	193
XIX.	HUKUKİ İLİŞKİ VE İLGİLİ KAVRAMLAR	201
A.	Hak	201
1.	Doğal Hak Anlayışı	201
2.	Pozitivist Hak Anlayışı	201
3.	Hak Kavramının Tanımlama Çabaları	202

4.	Hak Sahipliği	202
5.	Hakkın Diğer Kişiler Üzerindeki Etkisi: Hak ve Ödev	203
6.	Hak Kavramının Reddi	205
7.	Birbirine Karıştırılan İki Kavram: Hak ve Özgürlük	206
8.	Hak ve İnsan Hakkı	207
9.	Mutlak ve Nispi Hak Ayrımı	208
B.	Kişilik	209
C.	Hak Ehliyeti	214
D.	Fiil Ehliyeti	215
E.	Hakkın Kötüye Kullanılması	216
1.	Sübjektif Yaklaşım	217
2.	Objektif Yaklaşım	217
XX.	HUKUKİ İŞLEM, HUKUKİ EYLEM, HUKUKİ OLAY	221
A.	Hukuki İşlem	221
B.	Hukuki Eylem	222
C.	Hukuki Olay	223
	KAYNAKÇA	225
	DİZİN	235